

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen házasság felbontása és járulékai iránt a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságon 10.P.II.21.024/2005. számon megindított és a Fővárosi Bíróság 50.Pf.641.598/2009/4. számú részítéletével elbírált perében az említett számú jogerős határozat ellen a felperes részéről 11.P.23.098/2009/10. számon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

#### **r é s z í t é l e t e t :**

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 10.000 (tízezer) forint az ÁFÁ-t is magában foglaló felülvizsgálati eljárási költséget.

#### **I n d o k o l á s**

A peres felek házasságából 1988. augusztus 26-án É. J., 1995. március 24-én pedig G. utónevű gyermekek születtek. A felek utolsó közös lakóhelye a B. II., K. utca alatti ingatlan volt, innen a felperes 2003. szeptember 30-án elköltözött, ekkor szűnt meg véglegesen a felek életközössége. A kiskorú gyermekek az alperes gondozásában maradtak, a felperes havi 70.000 forint gyermektartásdíjat biztosított az alperesnek.

Időközben - 2006. augusztusában - az É. utónevű gyermek nagykorúvá vált, 2007. januárban pedig a felpereshez költözött, azóta vele él. É. 2007-ben sikeres érettségi vizsgát tett és felvételt nyert a Pécsi Tudományegyetemre, itt azonban tanulmányait nem kezdte meg, 2007. novemberében hat hónapra - nyelvtanulás céljából -Angliába

utazott és ott munkát is vállalt. 2008. májusában tért haza és szeptember óta egyetemi hallgató a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Andrológia szakán.

A felperes havi 70.000 forintért bérel lakást, ott él. 2004-ben az SZ. Kft. résztulajdonosa volt, havi jövedelme 150.000 forintot tett ki. 2005. júliusától az Ú. Kft-nek - melynek 1/3 arányban tulajdonosa - az ügyvezetője, azonos összegű munkabérért. Jövedelme 2007-ben emelkedett 170.000 forintra.

A felperes főbb kiadásai havonta 135.000 forintot jelentenek. A kft. fizeti az internet hozzáférést és telefonszámláját, valamint biztosít számára gépkocsi használatot a hivatalos utakra.

A felperes 1/4 részben tulajdonosa a B. II., K. utca alatti ingatlanoknak, illetve 1/2 arányban tulajdonos a L., N. utca alatti ingatlanban, kizárólagos tulajdonát képezi ezen túlmenően a B. XIX., K. utca alatti lakásingatlan, a szülei haszonélvezetével terhelten.

Az alperes huzamos idő óta az O.-nél dolgozik, havi jövedelme 2006-ban, amikor osztályvezető volt, 315.566 forint volt, 2008-ban más beosztása került, itt a jövedelme 250.000-280.000 forint.

A felperes módosított keresetében kérte a házasság felbontását. Nem ellenezte a G. utónevű gyermek alperesnél történő elhelyezését, a kapcsolattartás szabályozását kérte. Mindkét gyermeke után havi 35.000-35.000 forint gyermektartásdíj megfizetését vállalta. 2009. március 31-ig - az alperes által sem vitatottan - 1.646.000 forint tartásdíjat fizetett. A jövőre nézve, figyelemmel arra, hogy É. már az ő háztartásában él, havi 35.000 forint tartásdíj fizetésére kérte az alperes kötelezését. Kérte továbbá a lakáshasználat rendezését is.

Az alperes a házasság felbontását viszontkeresetében maga is kérte. Kérte a két kiskorú gyermek nála történő elhelyezését, a kapcsolattartás szabályozását. 2004. szeptember 1-től gyermekeként a felperes jövedelmének 20-20%-a, de legalább 60.000-60.000 forint gyermektartásdíjat igényelt, 2006. január 1-től a minimum összeget már 70.000-70.000 forintban kérte megállapítani, 2007. január 1-től kezdődően pedig 75.000 forintban. Az alperes É. vonatkozásában a felperes tartásdíj iránti kereseti kérelmének elutasítását kérte, figyelemmel lánya érdemtelenségére, illetve arra, hogy a nagykorú gyermek a tanulmányait megszakította, munkába állt, a tanulmányok folyamatos végzésének hiányában pedig a tartásdíjra egyébként sem jogosult. A lakáshasználat rendezését maga is kérte, kizárólagos lakáshasználatának biztosításával.

Az elsőfokú bíróság részítéletével a peres felek házasságát felbontotta, az 1995. március 24-én született G. utónevű gyermeket az alperesi édesanyjánál helyezte el, szabályozta az apa és a gyermek közötti kapcsolattartást. Kötelezte a felperest, hogy 2005. szeptember 1-től kezdődően a G. utónevű gyermeke tartására fizessen meg minden hónapban 35.000 forint határozott összegű gyermektartásdíjat, az É. J. utónevű nagykorú gyermeke tartására pedig 2005. szeptember 1. és 2006. december 31. közötti időszakra ugyancsak havi 35.000 forint tartásdíjat. Kötelezte továbbá az alperest, hogy az É. J. utónevű gyermeke tartására 2007. január 1-től 2007. augusztus 31-ig fizessen meg havonta 35.000 forint tartásdíjat. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a 2005. szeptember 1. és 2009. július 30-ig terjedő időszakban a felperesnek 279.000 forint gyermektartásdíj hátraléka keletkezett, amit a felperes a részítélet jogerőre emelkedését követő 60 napon belül egyösszegben köteles megfizetni. Az elsőfokú bíróság az É. J. utónevű gyermek vonatkozásában fennálló gyermektartásdíj fizetési kötelezettséget a felperes vonatkozásában 2006. december 31. napjával, az alperes vonatkozásában pedig 2007. augusztus 31. napjával megszüntette. Elrendelte a K. utcai ingatlan osztott használatát is.

A felperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettségével összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes az ezzel összefüggő viszontkeresetét 2006. februárjában terjesztette elő, ezért a felperes 6 hónapra visszamenőleg, 2005. szeptember 1. napjától köteles tartásdíjat fizetni.

Ennek mértékét az elsőfokú bíróság a kiskorú gyermek korából adódó tényleges szükségletei alapján határozta meg. Figyelemmel volt arra is, hogy a felperes munkáltatója a résztulajdonát képező kft., amelynél - közismert gazdálkodási, alkalmazási gyakorlat szerint - eltérhet az ún. bejelentett jövedelem és a tényleges juttatás. Figyelemmel azonban arra, hogy erre vonatkozóan tényleges adatot az alperes nem tudott szolgáltatni, az elsőfokú bíróság a felperes által igazolt jövedelemből indult ki és ennek megfelelően határozta meg a havi tartásdíj mértékét. Arra is tekintettel volt, hogy az alperes minimálisan a felperessel azonos szinten keres, ezért a kiskorú gyermek tartására mindkét fél elvárhatóan azonos mértékben kell, hogy hozzájáruljon.

É. 2006. augusztusában nagykorúvá vált, középiskolai tanulmányait 2007. nyarán fejezte be. A felek közötti elszámolás során a bíróság figyelemmel volt arra, hogy É. 2007. januárjában az édesanyja háztartásából az édesapjáéba költözött, így a tartási kötelezettség a felperest 2005. szeptember 1-től 2006. december 31-ig, az alperest pedig 2007. január 1-től 2007. augusztus 31-ig terhelte, figyelemmel arra, hogy É. 2007. szeptembere óta nem tett eleget tanulmányai folyamatos végzésének, így esetében a tartásdíj további

folyósításának jogszabályi feltételei nem állnak fenn. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor azt is rögzítette az alperesi ellenkérelemmel kapcsolatban, hogy a már nagykorú, de 2007. augusztus 31-ig szükséges tanulmányokat folytató É. nem követett el olyan magatartást, melynek következtében esetében az érdemtelenség megállapítható lett volna.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok, illetve a felek egyező előadása szerint határozta meg a felperes tartásdíj hátralékának mértékét, figyelemmel arra, hogy az alperes 2007. január 1. és 2007. augusztus 31. közötti időszakban nem fizette meg az őt terhelő havi 35.000 forint tartásdíjat É. javára.

A másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét részben megváltoztatta. Az É. utónevű gyermek esetében mellőzte a tartásdíj fizetési kötelezettség megszüntetésére vonatkozó ítéleti rendelkezést. A felperest arra kötelezte, hogy a G. utónevű gyermeke javára fizessen meg az alperesnek 2005. szeptember 1-től 2007. augusztus 31-ig havi 50.000 forint, 2007. szeptember 1-től kezdődően pedig a jövőre nézve is havi 60.000 forint gyermektartásdíjat. Kötelezte továbbá a felperest, hogy az É. nevű gyermeke javára fizessen meg az alperesnek 2005. szeptember 1-től 2006. december 31-ig havi 50.000 forint gyermektartásdíjat, és kötelezte az alperest, hogy az É. nevű gyermeke javára fizessen meg a felperesnek 2007. január 1-től augusztus 31-ig havi 50.000 forint, majd 2008. szeptember 1-től a jövőre nézve is havi 60.000 forint tartásdíjat azzal, hogy a felek a fennálló tartásdíj fizetési kötelezettségeiket a jövőre nézve egymásba kölcsönösen beszámíthatják. A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy az eddig teljesítettek beszámításával a felperesnek 2005. szeptember 1-től 2010. január 31-ig bezárólag 499.000 forint tartásdíjhátraléka áll fenn, amit az elsőfokú ítélet rendelkezése szerint köteles az alperesnek megfizetni.

A másodfokú bíróság a részítéletének meghozatala során figyelemmel volt arra, hogy az alperes a másodfokú eljárásban már nem vitatta a nagykorú gyermeke tartásra való jogosultságát és mindkét gyermek esetében 60.000 forintban kérte megállapítani a tartásdíj összegét.

A másodfokú bíróság a peradatokból arra a következtetésre jutott, hogy az építési tevékenységgel foglalkozó társasvállalkozást működtető felperes a kft. résztulajdonosaként és ügyvezetőjeként hivatalos, az adóhatósághoz bejelentett jövedelmét irreálisan alacsonyan határozta meg a tényleges életviszonyaival, életnívójával összevetve. 2004-2007-ben bevallott, adózás előtti jövedelme 636.000 és 1.900.000 forint között mozgott, ez a jövedelem pedig nem adott volna lehetőséget a felperesnek arra, hogy az elsőfokú részítéletben helyesen rögzített havi rendszeres kiadásait és az azokon túl felmerülő nyilvánvalóan szükséges

további, megélhetési költségeit fedezze. A felperesi jövedelem nagyságára nézve következtetés vonható le abból a tényből is, hogy a per kezdetén a G. nevű gyermeke tartására havi 50.000 forintot ajánlott fel az alperesnek azzal, hogy az É. nevű gyermeket ő tartaná el teljes mértékben, alperesi hozzájárulás nélkül.

Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a felperes által igazolni kívánt és a tényleges jövedelme között eltérés lehet, ugyanakkor tévedett, amikor a tényleges jövedelem bizonyítását az alperes perbeli kötelezettségének tekintette. A gyermektartásdíj iránti perekben az érintett személyek jövedelmi és vagyoni viszonyait részletesen vizsgálni kell, ugyanis a bíróságnak akár hivatalból meg kell kísérelnie felderíteni az eltitkolt jövedelmet, illetve annak nagyságrendjét. Ebben a körben a jövedelemre következtetni lehet az adott személy életszínvonalából, annak fenntartási költségeiből.

Az alperes évek óta legalább havi 300.000 forint nettó átlagkeresettel rendelkezik, ez az összeg 2009. február és 2010. január vége között átlagosan már havi nettó 385.000 forintra emelkedett. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felperes és az alperes jövedelme nagyságrendileg azonos, illetve hasonló, mint ahogyan a lakhatásra fordított rendszeres kiadásai is. Ugyanakkor a felperes nyilvántartott ingatlan vagyona meghaladja az alperesét, ami a tartásdíj szempontjából szintén nem közömbös. A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság szerint a felperes a jövedelmével, vagyonával és életszínvonalával arányban álló módon és mértékben köteles a gyermekei eltartásához hozzájárulni.

A másodfokú bíróság a fent kifejtettek alapján - a gyermekek indokolt szükségleteit és megélhetési költségeket is mérlegelve - 2005. szeptember 1-től 2006. december 31-ig a felperest az alperesnél nevelkedő két gyermek javára gyermekenként havi 50.000 forint tartásdíjra kötelezte. 2007. január 1-től augusztus 31-ig azt vette figyelembe, hogy a felek egy-egy közös gyermek eltartásáról gondoskodtak, így azonos összegű, gyermekenként 50.000 forint tartásdíjat határozott meg. 2007. szeptember 1-től 2008. szeptember 1-ig az É. nevű gyermek tekintetében az alperes tartásdíj fizetési kötelezettsége szünetelt, ebben az időszakban csak a felperes volt köteles az alperes javára tartásdíjat fizetni G. után. 2007. szeptember 1-től a másodfokú bíróság már az alperes fellebbezésében kért magasabb, havi 60.000 forint tartásdíj meghatározását látta indokoltnak, tekintettel az időmúlásra és a gyermeki szükségletek megélhetési költséggel arányos növekedésére. 2008. szeptember 1-től és a jövőre nézve a feleket a háztartásukban élő egy-egy gyermek figyelembevételével szintén azonos, gyerekenként havi 60.000 forint tartásdíj fizetésére kötelezte.

A tartásdíjhátralék összegét a másodfokú bíróság a 2005. szeptember 1. és 2010. január 31-i időszakra vonatkozóan a felek kölcsönös kötelezettségének és tényleges teljesítésének figyelembevételével határozta meg, az ítélete 4. oldalán szereplő részletes levezetés szerint.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogalap tekintetében a másodfokú bíróság ítéletének „helybenhagyását”, az összegszerűsége vonatkozóan ugyanakkor az őt terhelő gyermektartásdíj összegének 35.000 forintban történő megállapítását kérte a hátralékra vonatkozóan és a jövőre nézve egyaránt. Erre tekintettel kérte az őt terhelő tartásdíjhátralék megállapításának mellőzését, és az alperes kötelezését tartásdíj különbözet megtérítésére, figyelemmel arra, hogy az alperest 2008. szeptember 1-jétől 2010. február 28-ig 18 hónap időtartamban terhelte és terheli elmaradt gyermektartásdíj fizetési kötelezettség, amely havi 35.000 forinttal számolva 630.000 forint, 60.000 forinttal számolva pedig 1.800.000 forint. Ebbe kerülne beszámításra a felperes terhére az elsőfokú bíróság által megállapított 279.000 forint tartásdíjhátralék.

A felperes szerint tévedett a másodfokú bíróság, amikor az alperes fellebbezésére tekintettel mind a két peres fél esetében 60.000 forintban állapította meg a fizetendő tartásdíj összegét. Ez ugyanis az alperes vonatkozásában reális, az alperes ugyanis bérből és fizetésből él, melyből a terhére megállapított tartásdíjat fizetni tudja. A felperes ugyanakkor építőipari vállalkozást működtet, melyek a gazdasági válságra tekintettel jelenleg köztudomásúan súlyos veszteséggel küzdenek, ahogyan a felperes cége is. A megrendelések száma elenyésző, a gazdasági társaság fenntartása is gondot okoz.

A fentiekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság tévesen, a Pp. 206. §-ában foglaltak megsértésével kötelezte a felperest arra, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül egyösszegben fizesse ki a jelentős tartásdíjhátralékot, annak ellenére, hogy a felperes jelenlegi jövedelmi helyzete a bíróság előtt ismert volt.

A bíróság a felperes által fizetendő magas összegű tartásdíjat többek között azzal indokolta, hogy a felperes ingatlannal, illetve ingatlanok résztulajdonával rendelkezik. Ezek az ingatlanok részben haszonélvezeti joggal terheltek, részben az alperes által lakott ingatlanról van szó, így a felperes az ingatlanaiból jövedelemhez nem jut. A felperes saját lakáshelyzete sem megoldott, a szülei, illetve barátai segítenek abban, hogy az átmeneti nehézségeken túljuthasson.

Nem a felperes, hanem az alperes az, aki az átlagon felüli színvonalon él, egzotikus utazáson vesz részt. A felperesnek

ugyanakkor annak érdekében, hogy a közös nagykorú gyermek londoni nyelvtanulását finanszírozni tudja, meg kellett szüntetnie a lánya számára fizetett életbiztosítást.

A gyermektartásdíj megtakarítási célokat nem szolgálhat. Ugyanakkor amennyiben a felperesnek a másodfokú bíróság által meghatározott tartásdíjhátralékot egyösszegben ki kellene fizetnie, ez a létfenntartásának veszélyeztetése mellett az alperes számára csak megtakarítási célt szolgálna.

A felperes szerint a másodfokú bíróság a Pp. 206. §-ának megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek az általa kimutatottnál magasabb a havi jövedelme. Ennek az ítéletben indokát a bíróság nem adta.

Önmagában az a körülmény, hogy a felperes 2005-ben úgy nyilatkozott, hogy G. utónevű gyermeke tartására havi 50.000 forint megfizetését valószínűleg vállalni tudja, nem szolgálhat alapul a marasztalásához, különös tekintettel arra, hogy időközben kedvezőtlenül változtak meg a cég működésének gazdasági feltételei.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme - tartalmát tekintve - a jogerős részítélet hatályban tartására irányult.

Az alperes szerint a felperes alaptalanul hivatkozott a Pp. 206. §-ában foglaltak megsértésére, a perben eljáró bíróságok ugyanis a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes a bejelentettnél magasabb havi jövedelemmel rendelkezik.

A másodfokú bíróság kifejezetten hivatkozott a Csjt. 69/C. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a gyermektartásdíj megállapításánál figyelemmel kell lenni mindkét szülő jövedelmi és vagyoni viszonyaira. Erre tekintettel a felperes valós jövedelmének megállapítása érdekében a perben eljáró bíróságok tekintettel voltak a felek életkörülményeire, jövedelmi és anyagi viszonyaira, életszínvonalára.

A fentiekre következtetni lehetett abból, hogy a felek az együttélés során mintegy 280.000.000-320.000.000 forint értékű közös ingatlant hoztak létre, melyet a felperes tulajdonában álló kft. épített fel, illetve, hogy a felperes a G. utónevű gyermek javára havi 50.000 forint tartásdíj megfizetését vállalta, amellett, hogy É.-t a saját háztartásában vállalta eltartani.

A felperest terhelő kiadásokkal összefüggésben értékelni kellett, hogy a felperes lakhatása ingyenesen, szívességi jogcímen megoldott, és ezen túlmenően a közös ingatlan osztott használata is lehetséges.

Tekintettel arra, hogy a felek tartásdíj fizetési kötelezettsége a jövőre nézve azonos mértékű, a felperest É. utónevű gyermekük tanulmányainak befejezéséig tényleges fizetési kötelezettség nem terheli.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Csjt. 69/A. §-ának (1) bekezdése szerint a szülő a saját szükséges tartásának rovására is köteles is megosztani kiskorú gyermekével azt, ami közös eltartásukra rendelkezésre áll.

A Csjt. 69/B. § értelmében a gyermektartásdíjról a szülők megegyezésének hiányában a bíróság dönt.

A Csjt. 69/C. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tartásdíj összegét gyermekenként általában a kötelezett átlagos jövedelmének 15-25%-ában kell megállapítani. A gyermektartásdíj meghatározásánál figyelemmel kell lenni - többek között - a gyermek tényleges szükségleteire és mindkét szülő jövedelmi és vagyoni viszonyaira.

A peradatokból megállapíthatóan a felperes és az alperes egyaránt a magyarországi viszonyokhoz képest magas színvonalon él. Ugyanez volt a helyzet abban az időszakban is, amikor a felperes és az alperes még közösen gondoskodott gyermekeik magas színvonalú ellátásáról. Erre tekintettel indokolatlan, hogy a gyermekek ellátásában, szükségletei kielégítésében kedvezőtlen változás következzen be. A gyermekek tartásáról azonban nem egyedül az alperes köteles gondoskodni, hanem a felperes is, akinek a jövedelmi viszonyai ugyan a perben nem voltak feltárhatóak, vagyoni helyzete, életvitele azonban igen.

A Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésben mutatott rá arra (BH 1996/7/369., BH 1997/2/78., EBH 2000/2/318.), hogy a bevallott, illetve kimutatható jövedelem mellett a tartásdíj megállapítása során mérlegelési körbe kell vonni a kötelezett vagyoni körülményeit is.

Ezt tették meg a perben eljáró bíróságok, megállapítva, hogy a felperesnek életvitele, vagyoni helyzete, fizetési kötelezettségei alapján megfelelő, magas szintű jövedelemmel kell rendelkeznie, ami lehetővé teszi, hogy a gyermekek szükségleteihez, tartásához az alperessel hasonló mértékben hozzájáruljon.

A felperes ugyan arra hivatkozott, hogy a havi jövedelme, keresete a gazdasági válság hatására lényegesen csökkent, azonban ezt a perben bizonyítani nem tudta, mivel a gazdasági válságot megelőző időszakban is lényegében csak a minimálbérnek megfelelő jövedelem után nyújtott be adóbevallást.

Az eset összes körülményét mérlegelve helyesen döntött ezért a másodfokú bíróság, amikor a gyermektartásdíj mértékét 2005. szeptember 1. és 2007. augusztus 31. között 50.000 forintban, ezt követően, 2007. szeptember 1-től kezdődően pedig havi 60.000 forintban határozta meg a kiskorú, illetve a továbbtanuló nagykorú gyermek esetében egyaránt, a gyermekek indokolt szükségleteihez és a felperes mérlegeléssel megállapított teljesítőképességéhez igazodóan. A jogszabályoknak megfelelően határozott a tartásdíjhátralék összegéről és annak megfizetésére vonatkozó kötelezettségről is.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó Pp. 206. §-ának sérelmét állította.

A bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján történő értékelése és az egyes bizonyítékok bizonyító erejének meghatározása a bíróság feladata és egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a felülvizsgálati eljárás keretében a bizonyítékok újabb értékelésére, az ún. felülmérlegelésre jogi lehetőség nincs. A Legfelsőbb Bíróság ebben a körben csak azt vizsgálhatja, hogy a perben eljáró bíróság a mérlegelési tevékenysége során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen vagy kirívóan okszerűtlen következtetésre (BH 1996/506.). Jelen esetben azonban - a kifejtettek szerint - a Pp. 206. §-a (1) bekezdésének sérelme nem valósult meg.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint őt kötelezte a Legfelsőbb Bíróság az alperes felülvizsgálati eljárási költségének viselésére.

Budapest, 2011. február 8.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

*A kiadmány hitelül:*

*tisztviselő*